

ב-ג. לדברי רבי יוחנן, שטר הבא הוא ועדיו בשיטה אחת — כשר (שלא חילקו חכמים בין שטר גדול לשטר קטן (רשב"ם). וכן הלכה. ח"מ מה, יט). ובלבד ששני עדיו כתובים באותה שורה, אבל אם חתומים זה מתחת לזה, הרי זה כשטר הבא הוא בשיטה אחת ועדיו בשיטה אחרת שפסול (כמו שאמרו לעיל שאין למדים משיטה אחרונה).

היו שני עדיו באותה שורה, ויש עדים נוספים בשורה אחרת — אין לקיים אותו מהעדים שלמטה אלא מהעדים שבאותה שורה, [כי יש לחוש שמא זייף כל אותה השורה, והעדים שלמטה חתומים על דברים שהיו כתובים למעלה, וחתכם].

כ"מ בסוגיא. ואולם אין הוכחה מהגמרא אלא באופן שהשטר קטן ואין גליון חלק למעלה, שאז יש לחוש לחיתוך, אבל אם מעל אותה שורה יש ריוח שורה ויותר, אין לחוש לחיתוך ו"ל דשפיר דמי לקיים מלמטה.

דפים קסג — קסד

רעז. א. מה דינו של שטר הבא הוא ועדיו על המחק?

ב. הוא על הנייר ועדיו על המחק.

ג. הוא על המחק ועדיו על הנייר.

א. אמר רב: שטר הבא הוא ועדיו על המחק — כשר ואין לחוש לזיוף, שהרי צריך לקיים החתימות. ואין לחוש שמא אחר שקיים חתימות העדים, מחק שוב דברי השטר וכתב דברים אחרים — כי אז היה ניכר שבמקום אחד נמחק פעמים ובמקום החתימות לא נמחק אלא אחת. [ואין לחוש שמא נתן פעם נוספת דיו במקום עדים ומחק כדי להיות שם שתי מחיקות — כי סובר רב אין העדים חותמים על המחק אא"כ נמחק בפניהם, ובאופן כזה לא היו חותמים העדים. אביי].

א. רב כהנא [דלא כרב טביומי] שנה הלכה זו בשם שמואל. ולדבריו צדדו בגמרא לומר שרב חולק ופוסל. ואולם לפי האמת אין צורך לומר שחולקים בדבר. וכ"מ בתוס'.

ב. לפי דעה אחת בתוספות, אין כשר שטר הבא הוא ועדיו על המחק אלא אם אין ריוח בין עד לעד כדי לכתוב 'אנחנו עדים...'/ שאם יש שם ריוח, יש לחוש שהיה השטר כתוב על הנייר ועדיו על המחק, והוסיפו 'אנחנו עדים...'/ כפי שצריך, ושוב מחק מלים אלו עם שאר דברי השטר וכתב מחדש.

ורייב"ם סובר שאין לחוש למחיקת 'אנחנו עדים...'/ כי אז יהיו באותו מקום שתי מחיקות וניכר השינוי אעפ"י שאין שם כתב.

שטר זה, בניגוד לשאר שטרות, אין מקיימים אותו על סמך אישור הדיינים הכתוב בו, כי יש לחוש שמא לאחר האישור מחק כל השטר עם העדים, וזייף הכל. אלא צריך לקיימו מן העדים שבו.

ב. שטר הכתוב על הנייר ועדיו על המחק — כשר. ובלבד שיכתבו העדים בין חתימותיהם 'אנחנו עדים חתמנו על המחק ושטר כתוב על הנייר'. אבל לא יכתבו כן למעלה מהחתימות או למטה, כי יש לחוש שימחק מלים אלו או יחתכן.

יש מכשירים בדיעבד גם ללא תוספת זו של העדים, כל שיש ריוח בין עד לעד (ע' בראשונים).

ג. הוא על המחק ועדיו על הנייר — פסול. ואפילו יזכירו זאת העדים בחתימתם — שמא ימחקו שנית ויכתבו

מה שירצה. [ולא נדע אם נמחק פעם אחת או פעמים, כי אין באותו שטר מקום שמחוק רק פעם אחת כדי להשוות. ואם תאמר, נקבל את חתימות העדים בב"ד ונמחקם ונדמה את המחיקות, לידע אם נמחק השטר פעמים או פעם אחת — אינו דומה נמחק בן יומו לנמחק בין שני ימים. ואין להשוות שטר כזה כדי להשוות, כי חוששים לבית דין טועים].

דף קסד

רעה. גט מקושר שעדי חתומים בתוכו, מה דינו? האם ניתן לעשותו פשוט?

לתנא קמא דמתניתין, וכן דעת רבי, גט מקושר שכתבו עדיו מתוכו — פסול. ופירש רבי, שמא יעשנו פשוט והלא אינו דומה זמנו של זה לזמנו של זה, שבמקושר מוסיפים שנה למנין שנות המלך (כמנהג האומה) ולא בפשוט. והרי יש לחוש שיפרענו ויכתוב המלוה שובר ושוב יוציא עליו שטר המקושר שעשהו פשוט ויאמר, זו הלואה חדשה היא, שנעשתה לאחר הפרעון. רבי חנינא בן גמליאל מכשיר, מפני שיכול לעשותו פשוט. [שסובר אין כותבים שובר אלא בפרעון צריך למסור לו את השטר עצמו, ועל כן אין לחוש לתרמית הנזכרת].

רעה. כמה קירות יהיו לבית ויהא מטמא בנגעים?

בית עגול, דיגון (= בעל שתי פינות בלבד, והשאר בעיגול), טריגון (= שלש פינות), פנטיגון (= חמש) — אינו מטמא בנגעים. טטריגון (= ארבע פינות) — מטמא. (בקירת... בקירת — הרי כאן ארבע).

רפ. א. האם מותר לאדם לספר בטובתו של חברו?

ב. אלו עברות אין אדם ניצול מהן בכל יום?

א. שנה רב דימי אחי רב ספרא: לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו, שמתוך טובתו בא לידי רעתו. וכן סופר על רבי שפעם אחת כשהיה סודר בספר תהלים אמר לבנו כמה מיושר כתב זה. אמר לו: לא אני כתבתיו אלא יהודה חייט כתבו, ואמר לו: כלך מלשון הרע הזה. (כתבו פוסקים, לא אסרו אלא באופן המביא לידי גנותו, כגון שמרבה בשבח יותר מדאי או שמספר לפני רבים שאפשר שיש בתוכם שונאים לו, או שמתוך סיפור מסוים בשבחו נזכרים בדבר גנות הדומה לו).

ב. אמר רב: שלש עבירות אין אדם ניצול מהן בכל יום; הרהור עבירה ועיון תפילה (רוב הראשונים פרשו: חוסר כוונה בתפילה. ויש מפרשים שדן בלבו שתפלתו ראויה להתקבל, או שאומר בלבו אכונן בתפילתי כדי שיעשה לי רצוני. או גם שמכוין בבקשותיו לצרכו ובברכה אינו מטריח עצמו לכוין) ואבק לשון הרע. [ועוד אמרו (קסה.) רוב בגזל ומיעוט בעריות והכל בלשון הרע, כלומר באבק לשה"ר].

דף קסה

רפא. א. האומר לחברו 'עשה לי גט פשוט' ועשה לו מקושר, או להפך — מה דינו?

ב. גט מקושר שחתומים בו שני עדים מאחוריו — מה דינו?